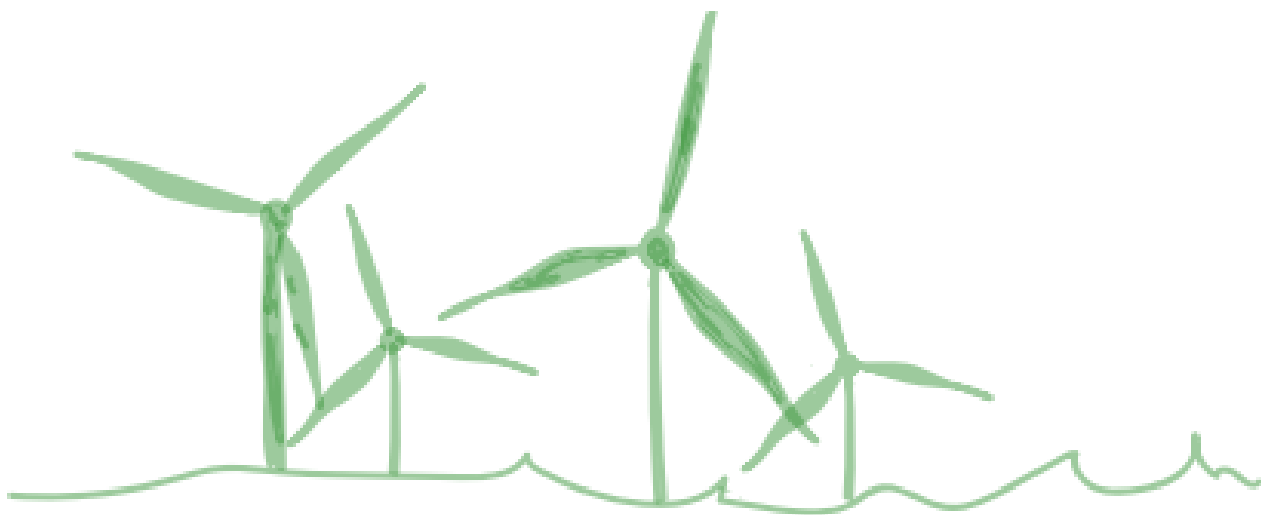

OIKEUSTAPAUSKATSAUS KESKI-SUOMEN TUULIVOIMARAKENTAMISESTA

Anni Kuoppamaa
Oikeusnotaari, Lapin yliopisto
ELY-keskuksen lakimiesharjoittelija kesällä 2021

Oikeustapauskooste ja esityksen sisältö:

- ▶ Oikeustapauskooste-liitteeseen on koottu erityisesti Keski-Suomen seudun tuulivoimarakentamiseen liittyviä hallinto-oikeuden ratkaisuja.
- ▶ Ratkaisujen avulla on pyritty esittämään yleisimpiä valitusperusteita tuulivoimarakentamisessa, ja millaisia linjauksia hallinto-oikeus on niihin ottanut.
- ▶ Oikeustapauskatsaus pyrkii vastaamaan: millaisiin seikkoihin toiminnanharjoittajan tulisi kiinnittää huomiota tuulivoimahankkeessa?
- ▶ Tyypillisesti valitusperusteina ovat melu-, linnusto- ja maisemavaikutukset.
- ▶ *Esimerkkinä diashow'ssa käydään läpi muutama liitteen tapaus Keski-Suomesta.*

Maisemavaikutusten arviointi (1):

Haapalamminkankaan tuulivoimapuiston yleiskaava, Saarijärven reitin valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue

(HHaO 16.1.2018 päätös 18/0007/2)

- ▶ Kyse on Saarijärven kaupunginvaltuuston hyväksymästä tuulivoimayleiskaavasta.
- ▶ Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Saarijärven reitin kulttuurimaisemat sijoittuvat hankealueen länsi- ja lounaispuolelle noin 9 kilometrin päähän lähimmistä voimaloista.
- ▶ Alueen lähellä sijaitsi kaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluetta (RKY-alueita) noin 5.3 kilometrin ja 7.7 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta.
- ▶ Alueelle sijoittuu myös Kolkanlahden kulttuurimaisema, josta on näköyhteys voimaloille.
- ▶ Kaava-alueelle oli laadittu selvityksinä näkymäanalyysi, erilliset havainnekuvat sekä näkymäalueanalyysi.

Maisemavaikutusten arviointi (2):

Haapalamminkankaan tuulivoimapuiston yleiskaava, Saarijärven reitin valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue

(HHaO 16.1.2018 päätös 18/0007/2)

► Maisemaselvityksissä todettiin mm.:

- Saarijärven reitin maisemissa (9 km päässä) voimaloita näkyisi lähinnä itäisen haaran vesiosuudelle. Voimaloita ei selvityksen mukaan näkyisi läntisen haaran vesialueella eikä rannoille.
- Näkymäanalyysin mukaan maiseman pääkatselusuunta on tavallisesti järvelle voimaloista poispäin.
- Alueella on kasvillisuutta, mikä suurella todennäköisyydellä estää näkymiä voimaloiden suuntaan rakennukselta ja välittömästä pihapiiristä RKY-alueelle.
- Maaston kumpuilevuus sekä ympäröivien alueiden peitteisyys muodostivat selkeitä näköesteitä tuulivoimaloiden näkyvyydelle.
- Tuulivoimalat erottuvat parhaiten avoimilta pelto- ja suoaukeilta.
- Maisema on sulkeutunut, vaikutuksia ei aiheutuisi suurelle osalle lähialueita ollenkaan tai hyvin vähissä määrin.

Maisemavaikutusten arviointi (3):

Haapalamminkankaan tuulivoimapuiston yleiskaava, Saarijärven reitin
valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue

(HHaO 16.1.2018 päätös 18/0007/2)

- ▶ Hallinto-oikeus arvioi, että tehdyt maisemaselvitykset olivat riittäviä.
- ▶ Alueidenkäyttötavoitteiden tulkinnassa on otettava huomioon erilaisten, mahdollisesti keskenään ristiriitaistenkin alueidenkäyttötavoitteiden ja kaavan sisältövaatimusten yhteensovittaminen.
- ▶ *Hanketta ei voida toteuttaa ilman aiheuttamatta muutoksia maisemassa.*
- ▶ Suunnitellut voimalat sijoituivat 5 kilometrin etäisyydelle RKY-alueista ja 9 kilometrin etäisyydelle valtakunnallisesti merkittävästä maisema-alueesta. Voimaloita ei näkyisi kaikkialle näillä alueilla ja etäisyydet huomioon ottaen voimalat eivät olisi maisemassa erityisen hallitsevia.
- ▶ Kolkanlahden arvoalueella merkittävimmät maisema-arvot sijoittuvat järviolueille päin, jolloin voimalat jäävät katsojan taakse.
- ▶ Etäisyydet ja maisema-alueen laajuus huomioiden maisemavaikutuksia ei voitu pitää kokonaisuutena arvioiden merkittävänä. Kaavassa oli riittävällä tavalla huomioitu maiseman arvojen vaaliminen (MRL 39 § 8-kohta).

HUOMIOI:
-huolelliset selvitykset
-tapauskohtainen harkinta (maiseman katselusuunta, kasvusto, etäisyys ym.)
-kokonaisuus

Linnustovaikutusten arviointi (1):

Ilosjoen tuulivoimapuisto, Pihtipudas (kalasääski, kaakkuri)

(KHO 8.11.2018/5189)

- ▶ Kyse on Ilosjoen tuulivoimapuistoa koskevasta ympäristöluvasta (8 voimalaa).
- ▶ Lähin tuulivoimala sijaitsee 2,5 kilometrin päässä Natura 2000-verkoston SPA-/SCI-alueesta (lintudirektiivin mukaisesta erityisestä suojelualueesta). Alueella on myös lähettyvillä Kaakkurilammet-lintualue.
- ▶ Ympäristölupa sisälsi lupamääräyksen, jonka mukaan toiminnanharjoittajan tulee tarkkailla toiminnan vaikutuksia alueen linnustoon, mm. havannoimalla maakotkan, sääksen sekä kaakkurin esiintymistä tuulivoima-alueella ja lintujen mahdollisia törmäyksiä voimaloihin. Toiminnanharjoittajan tulee mahdollisesti ryhtyä haittojen lieventämiseksi erinäisiin toimenpiteisiin (tekopesät, varoitusjärjestelmät).
- ▶ Ympäristölupahakemukseen oli liitetty erillinen luontoselvitys, kanalintujen soidinpaikoista tehty selvitys, lintujen syysmuuttoraportti, törmäysriskiarvioraportti, sääksiseuranta-raportti sekä Natura-tarveharkintaraportti.

Linnustovaikutusten arviointi (2):

Ilosjoen tuulivoimapuisto, Pihtipudas (kalasääski, kaakkuri)
(KHO 8.11.2018/5189)

Linnustoselvityksistä ilmeni seuraavia tietoja:

- ▶ Sääksen tekopesä oli ollut asumattomana vuosia alueella. Alueella tehtyjen havaintojen perusteella oli oletettavaa, että sääksillä oli pesä hankealueella. Pesän tarkasta sijainnista ei ollut tietoa.
- ▶ Vaikka sääksen pesintä oli alueella epävarmaa, lajin suojelemiseen tultaisiin hankkeessa kiinnittämään erityistä huomiota. Alueelle tultaisiin rakentamaan uusia sääksen tekopesiä.
- ▶ Kevätmuuton aikana hankealueen yli ei osoitettu lentävän kaakkureita. Toisaalta, kaakkuri ei välttämättä pesi joka vuosi samalla lammella, joten yhden vuoden havainnot eivät anna varmaa tietoa kaakkurin pesinnästä.
- ▶ Tuomioistuin katsoi, että hakemukseen oli liitetty varsin laajat selvitykset alueen luonnonarvoista. Hakemuksessa oli lisäksi esitetty muun ohella toimenpiteitä, joilla voidaan ehkäistä linnuille aiheutuvia mahdollisia ennalta arvioitavissa olevia suurempia haittavaikutuksia. Ympäristöluvan lupamääräys huomioon ottaen, luvan myöntämisen edellytykset täyttyivät (YSL 49 §).

HUOMIOI:
-huolelliset
selvitykset
-tapauskohtainen
harkinta

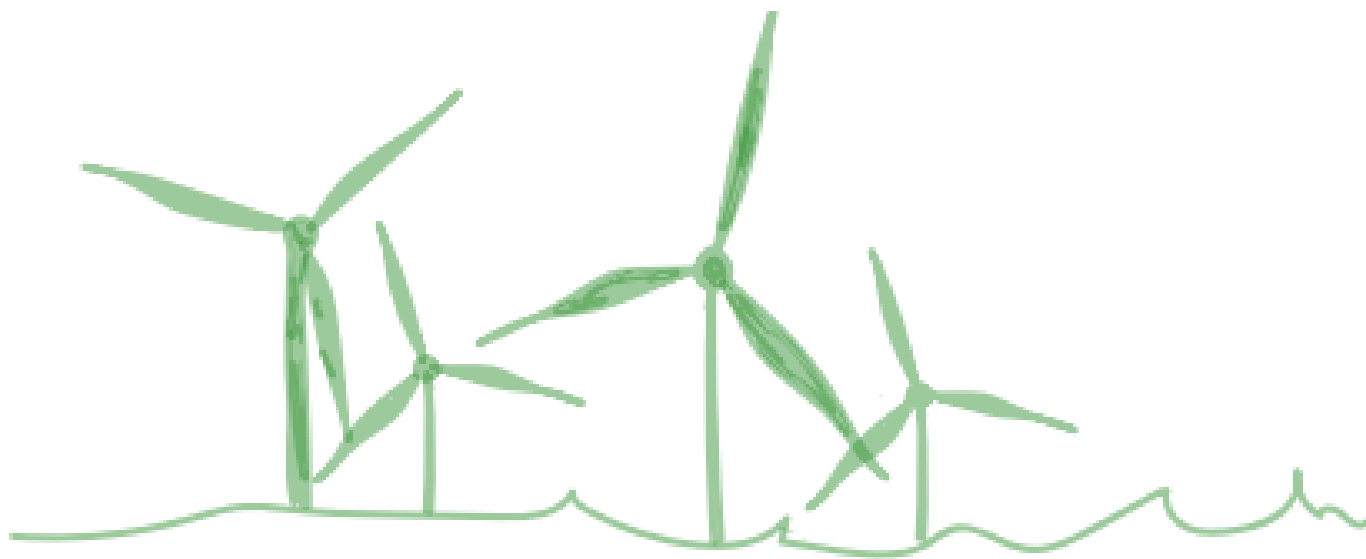
Linnustovaikutusten arviointi (3)

Pesolan tuulivoimayleiskaava, Soini (uhanalainen lintulaji)

(HHaO 12.6.2020 päätös 20/0222/2, KHO ei myöntänyt valituslupaa)

- ▶ Tapauksessa oli kyse Soinin tuulivoima-alueen osayleiskaavasta (12 tuulivoimalaa). Kunnanvaltuuston päätökseen haki muutosta mm. Keski-Suomen ELY-keskus.
- ▶ Tuulivoima-alueelle oli tehty Natura-arviointi, jota oli täydennetty useaan otteeseen annettujen lausuntojen perusteella.
- ▶ Hallinto-oikeus katsoi, että tuulivoima-alueelle tehty Natura-arviointi ja sen täydennykset eivät perustuneet Euroopan unionin oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joiden perusteella voitaisiin hälventää kaikenlainen tieteellinen epäily suunniteltujen töiden heikentävistä vaikutuksista Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevaan lintulajiin.
- ▶ Osayleiskaava tulisi heikentämään merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alueet oli sisällytetty Natura-2000 verkostoon.
- ▶ Kaavapäätös kumottiin mm. luonnonsuojelulain 66 §:n vastaisena (viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos - - hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 –verkostoon).

Kiitos mielenkiinnostanne!

Kuva: Milja Rummukainen, 2021